



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Provincia Aqvitania.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67103](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67103)

PROVINCIA
AQUITANIA.



Verunt in Aquitania Prouincia
socij centum ac duodecim. In Col-
legio Tolosano vndequinquagin-
ta. In Burdegalensi septem & tri-
ginta. In Mauriacensi decem. In
Rhutenensi sexdecim. Vita sancti
sunt quatuor. Ad societatem sexdecim aggregati.

TOLOSANVM COLLEGIVM.

Quis laborum fructus in Tolosano Collegio
frequens sacramentorum vsus ostendit. Eo-
rum qui Eucharistiae mysteria tractant celeberrimis
quibusq. diebus octingentorum numerus est: idque
fit à multis ea significatione pietatis, ut pijs ipsorum
lacrymis ad idem studiũ, qui eos inspexerint, excitetur.
Puella quaedam cū ex obeundis diuinis apud nos
mysterijs didicisset, se castam integramq. seruare;
ne sibi à petulante adolescente vis inferretur, ex
editiore loco se precipitem egit, multo magis casum
animi, quam corporis reformidans: sed tamen diuina
tutela castitatem corpusq. seruauit. Magnum ad
tollenda vitia praesidium, confessionum ministri fue-
re.

re. Femina nobilis cum viri molestias asperosq. mores diutius ferre non posset, statuit se in profluentem precipitem dare, sed ter id frustra conata, venenum coniungi parat; quod cum vim nullam haberet, consilium de eo prodendo Calvinianis grassatoribus capit. Interim diuino instinctu permota venit ad nostros, sacerdoteq. cui confessa est auctore, statuit Dei causa omnes illas molestias turbasq. domesticas libenti animo tolerare. Alius quamuis gereret inimicitias, a frequentandis tamen templis consuetisq. precationibus non discedebat: sed unam precationem Dominicam, cum ceteras posset, septē circiter mensium spatio recitare non poterat. re cum sacerdote nostro communicata, de eius sententia conuenit inimicum, ab eoq. non quidem ab offenso, sed ab eo, vnde ipse offensus esset, veniam postulat: factaq. reconciliatione gratia, ad eam quoq. precationem lingua soluta est. Aëris argentiq. vis magna, ad eos vnde fraus ademerat, redijt. ab insigni quidem feneratorum librarum argenti quinque milia, hoc est aurei mille sexcenti ac sexaginta sex, ab alio mille, & ab alijs alia complura. Ab heresi discessere permulti, & quod admirabile est, puella quaedam, quæ omnes hæreticorum argutias argumentationesq. callebat. Effectum præterea est confessionum concionumq. beneficio, ut virorum mulierumq. licentia in cœnobia virginum penetrantium reprimeretur. Et quoniam magnus fuit Calvinianorum grassatorū numerus, qui pœna mortis afficiēdi erāt, curatum est etiam quoad fieri potuit, ut nemo

ex eo

ex eo numero (quamuis id hominum genus sit in primis pertinax) cum hæresi plecteretur. Ex Gymnasio sua quoque vtilitas redijt. Religiosam disciplinam sequuti sunt ex auditoribus quindecim, quinque autem se contulerunt ad nostram. ex his quidam ante septennium cum Societatis ineunda voto se obligasset, idq. subodorati parentes essent, continuo eum a litterarum studijs abducunt, & de nuptijs vehementer agitant. confecta pene res erat, cum ecce tibi diuino consilio subita sese mora interponit, & quod grauius est, vtriusq. parentis interitus. Itaque cum se cerneret adolescens quibusdam tanquam vinculis expeditum & permolestis conscientie scrupulis angeretur, mittit ad nos, ut in Societate sibi esse liceret insidijs domesticis liberato, admonitusque ut rem domesticam ante componeret, idq. fecisset, breui Societatis factus est particeps. Alium adolescentem cum Pater huc venisset ut auerteret a proposito, fracto in itinere brachio, domum se retulit: præclare doctus, quã ei diuina extimescenda sit vltio, qui a diuino famulatu suos liberos retrahit. Duo vero cum aduersos ite parentes haberent, similem præ se tulere constantiam. Nam cum Senatui Patres ut sibi filij redderentur, libellos supplices obtulissent, Senatusque rem quibusdam Senatoribus commisisset, Senatores par illud adolescentium è Collegio nostro in quodam cœnobarum templum traduxerunt, eosq. suis questionibus diu ac vehementer exercitos, non prius dimiserunt, quam planum factum est, eã adolescentibus mentem non artibus humanis iniectã, sed a Deo fuisse donatam.

BVRDEGALENSE COLLEGIVM.

Bvrdegala, confitentium & communicantium magnus est in æde nostra concursus. Confessionis autem medicina multi animorum curati sunt morbi, multa ulcera perfanata. Vnus Sacerdotis nostri monitis est adductus, vt duo aureorum millia, quæ male pepererat restitueret. atq; id ipsum facilitatum ab alijs. Mulier, quæ trigefimum iam annum sui viri cædem, vigefimum autem celauerat adulterium, concionibus permota nostris, non modo suum in confessione dedecus ac scelus aperuit, verum etiã vltro promisit, se diuturnos fœnoris fructus, quod multum temporis exercuerat, reddituram. Adolefcens cum ad discendas litteras minus valeret ingenio, sæpeq. à doctore vt auditor negligens vexaretur, ecce tibi anxio mœrentiq. humana specie dæmon nigro oris habitu, scientiã ei pollicetur eiusmodi qua non modo condiscipulos (modo ei sese dedat) sed ipsum quoque magistrum longo superet intervallo. Adolefcens cum Sacerdote, qui ei erat à confessionibus rem communicat, eoq. præsidio facile artes dæmonis & conatus elusit. Alteri adolefcenti ceruices se fracturum minitatus est dæmon, si aut Iesuitarum scholas adiret, aut suum eis pectus aperiret: is tamen rem vniuersam ad Sacerdotem nostrum cum detulisset, minantis vires debilitauit ac fregit. Idem humanæ salutis hostis, cum cuiusdam in Christi fide constantiam labefactare ac conuellere

cona-

conaretur, amplissima diuitiarū spe proposita (erat enim à fortunis inops ac nudus) vt Christum abnegaret vehementer vrgebat. adfuit repente bonus Angelus, cuius recreatus aspectu, malum demonem saluari crucis signo fugauit. Is cum venisset ad nostros & rem Patri, cui confitebatur aperuisset, in animum induxit, non modo fidem Christo seruare, sed etiam in perpetuum penuria ipsa contentus ei vni vacare. Alius item familiarem demonem, qui domi miscebat omnia (nam & deijciendis in terram hominibus, & crebris lapidationibus molestiæ plurimum exhibebat) de Sacerdotis nostri sententia, sacramētis confessionis communionisq. perceptis, à se suisq. ædibus propulsauit. Gymnasium auditorum celebritate floret, ex eoque numero ad speciosum magistrigradum plurimi promouentur. Nec inter eos postremas obtinet pietas. Nobilis adolescens cum à parentibus vrgeretur, vt nostrorum disciplina relicta, in aliud se Collegium disciplinamq. transferret, non modo flecti nulla ratione potuit, sed cum de fratris cognouisset aduentu, ne ab eo, vt ille decreuerat, abduceretur, apud Catholicum tantisper latuit, dum ille recederet: quadragesimæ vero diebus cum oua ei inter dapes apponerentur, in ministrorum caput illa reiecit, fremente hospite ac stomachante. Alius item nobilis adolescens in conuiuio vt Societatis famam contra concionatoris heretici probra ac maledicta defenderet, iras Senatoris auunculi propter quem accubuerat, subire non dubitauit, ab eodemq. acceptum contumeliose pugnum

P æquis-

equissimo animo tulit. Adolescens vix quindecim natus annos, quoniam diebus Sabbathi carnes tantum inferuntur in mensam, annum iam integrum & eo amplius, arido se pane sustentat. Alij etiam ad vniuersæ fere Quadragesimæ victum, panem durat & aquam adhibuerunt. Omnino sunt auditores nostri, quamuis medios inter hæreticos positi, hæreticorum tamen hostes acerrimi, quicquid librorum ex eo genere in manus venerit, id concremandum suis præceptoribus tradunt. magister vnus paucis mensibus ducentos a suis ac triginta libros, partim hæresi, partim impudiciæ labe notatos accepit, alter centum: quos ignibus tradidere. Cernitur etiã huius iuuentutis ardor in amplectendo cœnobio, nam cum multi modo ad hos modo ad illos se transferunt cœnobitas, ad Societatem recepere se septem fueruntq. qui & nobis & parentibus inscijs, ad absentem Prouincialem pedibus irent, quod tamen cum animaduertissent parentes per expeditos equites ex itinere reuocarunt.

RHV TENENSE ET MAVRIACENSE.

Quod ad pœnitentium numerum pertinet, in Rhuteni quidem est desiderata celebritas. Audita vniuersæ vitæ confessiones fere trecenta & tum confessionum tum concionum opera aliquot ad religionem Catholicam ab hæretica prauitate conuersi. Nec pauci ad ius ab iniquitate traducti. Fiduciaris quidã, quales iam multi visuntur al-
dis

dita concione cum cum, qui Sacerdotij fructus colligebat adisset, Nolo inquit amplius tibi fiducarius esse. cum ille ut res paululum differretur rogaret, Certum est, inquit, cibum non prius capere, quam ut hoc conscientia onere leuer. Mitto gratiarum reconciliationes, easq. multas & graues, eorū præsertim, qui postea testati sunt, mortem se millies oppeturos, quam reconciliatæ pacis iura rupturos. Vētitant ad scholas nostras adolescentes circiter septingenti, qui cum sint ad pietatem valde propensi, in eorum gratiā institutū est Deiparæ Virginis sodalium, Tres nomina Societati dedere. nec desunt, qui ex alijs quoq. cœnobijs, nostris se meditationibus excolant, eaq. est inter nostram & aliorum familiam tum consuetudo tum amicitia, ut appareat eas quamuis non sub eodem signo, sub eodem tamen Imperatore Christo mereri.

MAVRICI interdū non minores corporibus curationes, quā animis admonetur. Nam cereæ agni cœlestis imagines, & muliebres pariendi labores, & alios morbos ac pericula propulsarunt. itaq. multis familiare iam est, ut agrotare cum cœperint, ad nos statim salutaris remedij causa confugiant.

Foris inter dissidentes conciliata pax est. Exibant de more nostri in proximum pagum, ut Catechismo rudes populos erudirent, cum eo ciues è duabus ciuitatibus capitali odio dissidētes conuenerant. res non sine magna cæde, non eorū modo, qui armis instructi iam erant, sed etiā spectatorū, qui religionis causa confluerant, videbatur transigi posse. rym-

pano signum dabatur ad pugnam, & funesta pro-
 fisionis loco, frequens vtrinq. sclopus explodebatur.
 non tulit Deus, qui eo nostros vel inscientes impule-
 rat, vt tot animarū iactura fieret. sociorum studium
 incendit, & charitatem illam alienæ salutis, quam in
 eorum pectoribus ac medullis ingenerat, excitauit.
 itaq. seditionem illi tollere aggressi tandem Deo du-
 ce consecuti sunt, vt positis vtrinque armis amici
 abierint, qui accesserant inimici.

MISSIO VASCONICA
 & Agennensis.

IN duobus Vasconiæ oppidis, vbi diu aliqui de
 nostris hæserunt præter cetera, reuocata est ve-
 tus illa consuetudo ter salutandæ quotidie cæli ter-
 ræq. Reginæ. Dataq. opera, vt multi, quibus
 vel Sabbatho vel sexta feria vetitæ escæ religio-
 ni non erant, ab ijs in posterum temperarent. Et vt
 aqua benedicta, cuius vix vllus erat in templis vsus,
 in priuatis quoque domibus & cubiculis appareret.
 Xenodochium quoniam neglectum & desertū pro-
 pemodum videbatur, effectum est, vt quo plures ac-
 ciperet hospites, lectorum numero augeretur. In-
 mici etiam reconciliati & catechismo institutus est
 populus, & alia eiusdem generis facta permulta.

AGENNI, quæ Episcopalis est sedes, tres de
 nostris toto ferme anno versati sunt. Agennensium
 autem ea est in nostros homines familiamq. propen-
 sio, vt pristinam illam de exstruendo nobis Collegio
 volun-

voluntatem, non modo non abiecerint, verum etiam
 auxerint. profuit ei rei Regina Nauarra iū cobor-
 tatio ad ipsos ciues, tum in Societatem nostram be-
 neficentia. nam & ad templum exædificandum non
 mediocrem pecuniæ summam dilargita est, & futu-
 ro Collegio annuum decreuit argentum: pia femina
 quando sacramenta apud nos obiit, obiit autem fre-
 quenter, magno fuit ad id ipsum ceteris ciuibus inci-
 tamento. Ex hereticis non pauci dedere manus &
 parere cœperunt Ecclesiæ, cuius imperium detre-
 ctabant. Sublata inter Catholicos etiam est vescu-
 di carne libertas. Et quoniam multa superstitionum
 genera in plebē dæmon inuexerat, fuse de supersti-
 tionibus disputatū, tanto cum eius ecclesiæ compen-
 dio, ut Parochus rogarit Episcopum, ut ea de re con-
 cio sapius haberetur à nostris. In hac vrbe statim ac
 Sacerdos noster diuinæ legis præcepta explanare
 publice cœpit, tantus factus est virorum mu-
 lierumq. concursus, ut Calvinianus Mi-
 nister, qui per idem tempus con-
 cionabatur, Catechismū no-
 strum, ægrius se fer-
 re diceret, quā
 conciones.